

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2004-01-27

Områdesnummer: NRO 20 008

Områdesnamn: Stor-Närfjället-Synddalen-Öjskogsfjället

Kommun: Malung (2023)

Kartblad: 14C NO, 14D NV, 15C SO

Area: 8782 ha, varav 8762 ha land och 20 ha vatten.

Naturgeografisk region: 33 f Förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation.

35 Fjällregionen i södra delen av fjällkedjan.

Landskapsformer: Fjällområde.

Riksvärde:

U-dal, skvalrännor, slukåsar, talus		
Fjälllandskap	Naturskog	Flora

Värdeomdöme: Detta fjällområde är av stort ekologiskt och geologiskt värde. De geologiska objekten är delvis nyckelområden för tolkningen av landskapets utveckling.

Naturskogen med dess ringa påverkan av skogsbruk är sällsynt och rymmer ofta sårbara eller hotade arter, med bl a ett flertal rödlistade kryptogamer. På flera platser inom området finns en artrik ängsgranskog med högt värde för den biologiska mångfalden. Ett väl utvecklat lavtäcke, tack vare avsaknad av renbete, höjer värdet på området. Den rika faunan är av stort ornitologiskt och entomologiskt intresse. Området ingår i det för friluftsliv riksintressanta Sälen- eller Transtrandsfjällen.

Huvudkriterier: A, B, C, D, E

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, representativitet, nyckelområde, särprägel, betydelse för flora och fauna.

Förutsättningar för bevarande: Karaktären av oexploaterat vildmarksartat fjäll- och fjällskogsområde bevaras. Värdet kan påverkas negativt av bebyggelse, vägbyggnad samt andra former av exploatering, skogsbruk, terrängkörning.

Säkerställande: Med stöd av MB 7 kap, 28 § har natura 2000 området SE0620054 Stor-Närfjället skapats inom 5105 ha av områdets västra delar. 3220 ha av områdets västra delar har också ett landskapsskydd enligt § 19 NVL, äldre lydelse. Området omfattas av MB 4 kap 2 och 6 §§.

Områdets huvuddrag: Området ligger i Transtrandsfjällens norra del och omfattar det vildmarksartade fjäll- och skogsområdet omkring Närfjällen och Syndalskläppen. Fjällen är uppbyggda av sandsten och är av typisk plåtåform med branta sidor. Fjällvegetationen domineras av ljung- och lavhedar, ofta med stort risinslag. Då renbete saknas i området är lavtäcket väl utvecklat. Skogen i fjällsluttningarna och dalgångarna utgörs främst av frisk granskog av ristyp, lokalt med inslag av tall.

Ett flertal intressanta geologiska objekt ingår i området. Den mäktiga Syndalen är en mellan fjälltopparna belägen U-dal som uppkommit genom glacial erosion. Glacifluviala rännor förekommer på flera ställen, bl a på Stor-Närfjället där skvalrännorna är mycket storslagna. Genom omfattande jordartsstratigrafiska studier har konstaterats att skvalrännesystemen härrör från fyra olika deglaciationer. I området märks även slukåsar, partier med strukturmark i form av sten- och blockbildningar, samt de i Saldalen utbredda talusbranterna.

I Syndalen uppträder partier av högoräts- och ängsgranskog med rik flora, bl a tola, skogsnäva och hultbräken I fuktstråk, främst på Synddalskläppssidan förekommer hägg och rönn samt hässlebrodd, humleblomster och gullpudra. Skogen är i huvudsak välsluten samt till viss del av urskogskaraktär, framför allt i de mot fjället belägna delarna. I den luckiga granskogen högst upp i nordsluttningen av Öjskogsfjället finns inslag av död björk. Där växer hönsbär och lummer mossor. Högst upp på västsidan bildar lågvuxen gran ett svärgenomträngligt palissadliknande parti. Den äldsta borrarad granen i Synddalen var 290 år. Granskogen har här lång kontinuitet och det finns inte många spår efter bränder.

I områdets västra kant ligger Björnbäckdalen, vilket utgörs av Björnbäckens ravin med sidoraviner mellan de flacka plåtåerna av Granfjällsstöten, Granfjället, Stor-Närfjället och Skärfjället. Dalen öppnar sig mot väster och sluttningarna är som mest skogsklädda ca 200 m över dalbotten, där bäcken rinner. Skogen består mest av granskog med något inslag av björk. Högre upp i dalen på torrare mark domineras tall. Ett smalt bälte av björk utgör här och var gränsen mot fjällheden. Området hyser en mängd rödlistade arter svampar och lavar, samt även sällsynta insekter.

Söder om Björnbäckdalen finns Saldalen och Lill-Närfjället. Skogstypen i dalen är av frisk granskog med stort högorätsinslag. I södra Saldalen finns bl a liljekonvalj, rödblåra och mycket ormbunkar. Närmare fjällheden är tallen dominerande. En del brandspår finns, bl a på en tall med tre bränder invallade. På Lill-Närfjället är tall dominerande, där den äldsta borrarade tallen var 400 år gammal. Det förekommer även inslag av gran, björk och säl. Även här finns brandljud. Lavfloran är intressant med bl a dvärgbägarlav, fjälltagellav och varglav.

Öjskogsfjället är av mycket stort botaniskt värde, bl a genom de förekomster av de sydliga lundväxterna skogssvingel, myskmadra och hässleklocka. Åsmyran nedanför Öjskogsfjället är ett rikkärr med intressant flora, bl a landets sydligaste förekomst av lappnycklar. Ett flertal rödlistade kryptogamer har påträffats. Särskilt anmärkningsvärd är den oerhört rika förekomsten av violettgrå tagellav.

Djurlivet i området är förhållandevis rikt med god tillgång på rovfåglar samt arter som är gynnade av urskogskaraktären, exempelvis märks en god stam av tretåig hackspett. Tallbit har observerats på Öjskogsfjället.

Söder om Synddalskläppen och Lägerdalsfjället finns en myr som ingår i våtmarksinventeringen och är värderad som klass II. Den barrskogsklädda dalgångens lägre delar upptas till stor del av myrmark. Barrskogen utgörs till stor del av tall med torr ristyp. Längs bäckar uppträder grankälar. Myrarnas vegetation domineras av rismossevegetation med inslag av artfattiga mjukmattor. En bäck, St. Tandån, rinner genom myren. Myrarna ligger nära vattendelare och avvattnas åt flera håll - sydväst, norr och öster. Synddalslidens myrar i öster domineras av kärrvegetation med rismossesträngar. Hjortronmossepartier finns även. De botaniska naturskyddsvärdena får anses låga men myrlandskapet har värden för friluftsliv och landskapsbild och värdet har för dessa värden satts relativt högt.

Stor-Närfjället-Synddalen-Öjskogsfjället är av stor betydelse för friluftslivet och ingår i det ur friluftslivssynpunkt välkända Sälenfjällen. Flera vandringsleder passerar genom detta mycket natursköna fjälllandskap.

Anmärkningar: Långt gånga reservatsplaner finns för i stort sett hela det utpekade riksintresseområdet. Det kommer att ske i två etapper, där Stor-Närfjället blir ett reservat och Öjskogsfjället ett.

Området är utpekad som riksintresse för friluftslivet (MB 3 kap 6 §) nr FW 7 Transtrandsfjällen. Även värdefulla myrar tangerar området, VMI-id: 14D8a01, 14C8i01, 14D9a01 samt 15C0j03.

Referenser:

- Andersson, L, Rafstedt, T, 1982: *Naturvärdering av Dalafjällen - med utgångspunkt från vegetationskartor*. Stockholms universitet, Naturgeografiska institutionen.
- Bratt, L, 1986: *Värdefull natur i Kopparbergs län - sammanställning inför naturvårdsprogram*. Bratt, L, Rafstedt, T, 1990: *Våtmarker i Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1990:2.
- Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1986:3.
- Djurberg, I-L, Magnusson, C, 1977: *Sälenfjällen, inventering av natur och friluftsliv*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1977:3.
- Kleman, J., Borgström, I., Robertsson, A.-M. & Liljesköld, M., 1992: *Morphology and stratigraphy from several deglaciations in the Transtrand mountains, western Sweden*. Journal of Quaternary Science, vol 7, s. 1–16.
- Lundqvist, R, 1997: *Dalarnas urskogar*, Länsstyrelsen Dalarna, 1997:4.
- Rynéus, T, (o medarb.), 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1988:1.

Soyez, D, 1971: *Geomorfologisk kartering av nordvästra Dalarna*. Stockholms universitet, Naturgeografiska institutionen, rapport nr 11.

Svenson, S-Å, 1984: *Översiktlig naturinventering för Malungs kommun*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1984:1.